

Проект

**Държавно образователно изискване за
придобиване на квалификация по
професията
„Техник-реставратор“**

Проектът е одобрен от УС на НАПОО с Протокол № 06/18.12.2013 г.

Професионално направление:		
581	Архитектура, урбанизъм и геодезия	
Наименование на професията:		
581030	Техник-реставратор	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
5810301	Архитектурна реставрация	Трета

София, 2014 г.

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Техник-реставратор“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден със Заповед на министъра на образованието и науката № РД 09-413/12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД 09-04/08.01.2004 г., Заповед № РД 09-34/22.01.2004 г., Заповед № РД 09-255/09.04.2004 г., Заповед № РД 09 – 274/18.02.2005 г., Заповед № РД 09-1690/29.09.2006 г., Заповед № РД 09-828/29.06.2007 г., Заповед № РД 09-1891/30.11.2007 г. Заповед № РД 09-298/19.02.2009 г., Заповед № РД 09-1803/ 29.10.2009 г., Заповед № РД 09-621/18.05.2010 г., Заповед № РД 09-1728/01.12.2010 г., Заповед № РД 09-748/13.06.2011 г., Заповед № РД 09-1805/09.12.2011 г., Заповед № РД-09-638 от 23.05.2012 г., Заповед № РД 09-59 от 21.01.2013 г. и Заповед № РД 09-182 от 25.02.2013 г.) входящото минимално образователно равнище е:

- за ученици - завършен седми клас при срок на обучение 5 години или завършено основно образование при срок на обучение 4 години (рамкова програма В);

- за лица, навършили 16 години - завършено средно образование или придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити – (рамкова програма Е).

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Техник-реставратор“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация не се изисква кандидатите да притежават по-ниска степен на професионална квалификация или професионален опит.

За лица с професионален опит по професията „Техник-реставратор“ се организира професионално обучение за усвояване на компетенциите, които кандидатът не притежава. Съдържанието на обучението се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професията „Техник-реставратор“ - трета степен на професионална квалификация.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в закони и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Техникът-реставратор организира и ръководи изпълнението на подготвителните дейности на реставрирания обект, на отделните видове реставрационно-консервационни работи (РКР). Той упражнява контрол, измерва и оценява дейността на строителните работници и реставраторите.

Техникът-реставратор съставя техническа документация, като участва в разработването на оферти, тръжни документи и др., подготвя обекта за предаване на възложителите. Участва в изготвянето на инвестиционни проекти и заснемания на обекти от културното наследство – недвижими културни

ценности, и ползва програмни продукти за изготвяне на инвестиционни проекти под ръководството на архитекти, реставратори и строителни инженери.

Техникът-реставратор организира: заготовката и монтажа на реставрираните елементи и детайли - стоманобетонени, дървени, гипсови, метални и пластмасови; на инсталации в сградите.

Той организира и координира изпълнението на реставрационно-консервационните дейности и контролира извършването им в съответната технологична последователност.

При изпълнение на трудовите дейности техникът-реставратор носи отговорност за: собствената си безопасност и тази на реставраторите и строителните работници, които ръководи; целесъобразното и ефективно използване на поверената му техника, инструменти и материали; качествено и в срок извършване на реставрационно-консервационни работи в съответствие с проектно-сметната документация и действащите стандарти, технически норми и изисквания. Техникът-реставратор отговаря за спазване на правилата за противопожарна охрана, за здравословни и безопасни условия на труд. Той подписва всички изработени или съгласувани с него документи, протоколи и др.

Техникът-реставратор изпълнява разнообразни дейности, част от които се осъществяват на обектите, а друга част - в офис. Поради характера на работата на открито и прекратяването на реставрационно-консервационните работи при ниски температури, се наблюдава сезонност в работата - значително по-голямо натоварване през пролетно-летния период и по-слабо през есенно-зимния. Понякога се налага да се работи извънредно през летните месеци, а по изключение - и в почивните дни. Работата в офиса включва участие в изготвяне на инвестиционни проекти, проучване и съставяне на техническа документация и се осъществява при нормално работно време и натовареност.

Техникът-реставратор използва геодезическа техника. За изготвяне на техническа документация и участие в инвестиционно проектиране той използва правилници, справочници, нормативни документи в строителството, компютри със специализиран софтуер.

Личностните качества, които се изискват за упражняване на професията „Техник-реставратор“, са: умение за планиране, за организация и ръководство на колективна трудова дейност, прецизност при спазване на изисквания и инструкции, отговорност, коректност, логическо мислене и комбинативност за справяне в проблемни ситуации, самоконтрол, предприемчивост.

Техникът-реставратор има възможност да работи във фирми с дейност в областта на архитектурата, строителството, реставрациите и консервациите.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

След придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Техник-реставратор“ обучаваният може да придобие квалификация и по професията „Строителен техник“ от професионално направление „Строителство“ - трета степен на професионална квалификация, като обучението по общата, отрасловата, както и по част от специфичната по професията задължителна професионална подготовка, се зачита.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011), утвърдена със Заповед № РД 01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД 01-204 от 28.02.2011 г., РД 01-426 от 30.05.2001 г., РД 01-529 от 30.06.2011 г., РД 01-952 от 29.12.2011 г., РД 01-586 от 06.07.2012 г. и № РД01-1002/19.12.2012 г.

Съгласно НКПД-2011 придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Техник-реставратор“ могат да постъпват на работа на длъжности (професии) от НКПД с код 3123-3001 „Технически ръководител, строителство“, 3112-3004 „Техник, гражданско строителство (конструктор)“, 3112-3005 „Техник, гражданско строителство (хидравлик)“, 3112-3007 „Техник, инвеститорски контрол“, 3112-3009 „Техник, строителство и архитектура“, 3112-3010 „Строителен техник, проектно-технически отдел“, 3112-3118-3001 „Чертожник“, 3118-3002 „Чертожник, архитектура“, 3118-3005 „Чертожник, гражданско строителство“, 3118-3014 „Чертожник, промишлено строителство“, 3119-3001 „Завеждащ учебна работилница“, 3119-3002 „Конструктор, професионално обучение“, 3315-3006 „Оценител, недвижимо имущество“, 3315-3007 „Оценител, щета“, 3334-3001 „Агент, недвижими имоти“, 3334-3002 „Брокер недвижими имоти“, 3354-3002 „Служител, разрешителни за строеж“, 3433-3002 „Помощник-реставратор“, както и на други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда;
- познава съществуващите икономически и социални отношения, процеси и явления, свързани с упражняваната професия, както и социалния диалог и колективното трудово договаряне;
- познава стопанското управление и пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, на фирмите, институциите и държавата, свързани с реставрацията на културно-исторически обекти и съоръжения;
- съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си, свързана с прилагането на нови технологии в реставрационно-консервационните работи;
- познава правилата за работа с компютър и използва специфични програмни продукти;
- използва техническа и технологична документация и стандартизирана терминология на български и на чужд език (един от официалните езици на ЕС);
- участва активно при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа и при необходимост търси помощ от тях, отнася се с чувство на отговорност към тяхната безопасност, контролира работата на целия екип;
- осъществява ефективна комуникация с колеги, клиенти и с прекия си ръководител, спазвайки йерархията.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление „Архитектура, урбанизъм и геодезия”

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага нормативните документи при изпълнение на трудовите си задължения;
- познава основните строителни материали (тухли, минерални свързващи вещества, строителни разтвори, камък, глина, гипс, дървесина, метали, полимери, керамични плочи, топло- и хидроизолации, бояджийски смеси), знае и прилага правилата за транспортирането и съхранението им;
- познава недвижимите културни ценности като част от културното наследство и начините за тяхното опазване, реставриране и консервиране;
- познава елементите на сгради, видовете конструкции и етапи на реставрационно-консервационните дейности на недвижимите културни ценности;
- измерва и изчислява ръчно, с калкулатор и компютър (чрез специализиран софтуер) размери, площи и обеми;
- познава правилата за работа с универсални и специфични строителни и реставрационни инструменти, експлоатира правилно машини и инструменти, познава тяхното устройство и принцип на работа;
- познава и спазва технологичната последователност за изпълнение на реставрационно-консервационните работи на недвижимите културни ценности;
- познава и спазва нормативните документи, регламентиращи дейностите в строителството и реставрационно-консервационните дейности;
- познава инсталациите в сградите;
- познава и описва основните елементи и етапи при проектиране на реставрационно-консервационни проекти.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Техник-реставратор” задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава технологичната последователност и организира извършването на подготвителните и реставрационно-консервационните работи на обекти - недвижими културни ценности;
- познава и прилага технологиите за реставрационно-консервационните дейности на обекти - недвижими културни ценности;
- познава правилата за изчертаване на елементите в план и разрез, изготвя чертежи с помощта на компютърни програми;
- изготвя техническа документация, като използва справочна и каталожна литература;
- познава и прилага технологиите за изграждане и експлоатация на инсталациите в сградите;
- оценява качеството и контролира извършената работа в съответствие с нормативните изисквания.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето
Общи за професията „Техник-реставратор”	
1. Организира и контролира изпълнението на наредбите по ЗБУТ	<p>1.1. Извършва ежедневен инструктаж на работниците по ЗБУТ</p> <p>1.2. Разпознава причините за поява на опасни ситуации и инциденти на строителната площадка и на работното място и предприема мерки за предотвратяването им</p> <p>1.3. Контролира използването на работно или специално защитно облекло и лични предпазни средства от работниците при изпълнение на различните видове реставрационно-консервационни работи</p> <p>1.4. Обезопасява рисковите места на работното място и на строителната площадка</p> <p>1.5. Контролира правилното поставяне на задължителните предпазни съоръжения на обекта</p> <p>1.6. Осигурява противопожарната безопасност</p> <p>1.7. Контролира поддържането на ред и чистота на строителната площадка за реставрационно-консервационни дейности</p>
2. Владее чужд език	<p>2.1. Осъществява комуникация на чужд език при изпълнение на професионалните си задължения</p> <p>2.2. Ползва специализираната литература и стандартизираната терминология на чужд език (интернет, каталожна и др.) в работата си</p>
3. Организира подготвителни дейности на строителната площадка	<p>3.1. Разчита специализирана информация от планове и чертежи</p> <p>3.2. Организира изпълнението на временното строителство</p> <p>3.3. Изготвя план-график за изпълнение на строително-реставрационните работи</p> <p>3.4. Планира необходимата техника и инструменти</p> <p>3.5. Извършва измервания с геодезични инструменти</p> <p>3.6. Контролира извършването на подготвителните работи в необходимата технологична последователност</p>
4. Организира изпълнението на земни работи	<p>4.1. Разчита техническите параметри на машини и съоръжения</p> <p>4.2. Избира правилно необходимите строителни машини в зависимост от вида на земните работи</p> <p>4.3. Контролира правилната експлоатация на строителната техника</p> <p>4.4. Извършва измервания с геодезически инструменти</p> <p>4.5. Познава свойствата на видовете почви</p> <p>4.6. Контролира товаренето, разтоварването и транспортирането на строителни материали и почви</p>

	4.7. Определя начина на укрепване на земните изкопи
5. Участва в разработването на реставрационно-консервационни проекти на обекти от културното наследство - недвижими културни ценности	5.1. Разчита съдържанието на реставрационно-консервационния проект 5.2. Разчита и извлича необходимата информация от технически справочници и нормативни документи 5.3. Прилага правилата за изчертаване на елементи и съоръжения в план и разрез 5.4. Използва правилно мащаби, оразмеряване и условни означения в чертежите 5.5. Изчертава чертежи с помощта на компютърни програми – CAD системи 5.6. Оформя проектна и екзекутивна документация
6. Заснема съществуващи обекти от културното наследство – недвижими културни ценности	6.1. Използва подходящи инструменти и методи за измерване 6.2. Извършва измервания с геодезични инструменти 6.3. Изчертава обектите в ръчна скица 6.4. Оформя мащабен чертеж от ръчна скица 6.5. Изчертава чертеж със специализиран софтуер
7. Участва в разработването на оферти, тръжни документи и др.	7.1. Разчита чертежи, спецификации и указания към проекта 7.2. Извлича необходимата информация от технически справочници и нормативни документи 7.3. Осъществява контакт с доставчици на материали, проектанти и инвеститори 7.4. Изготвя количествени сметки за различни видове строително-реставрационни работи 7.5. Съставя анализни цени и стойностни сметки 7.6. Изготвя линейни календарни графици
8. Измерва, оценява и предава извършените реставрационно-консервационни работи за обекти от културното наследство - недвижими културни ценности	8.1. Разчита чертежи, спецификации и указания към проекта 8.2. Описва правилата за приемане на реставрационно-консервационни работи 8.3. Оценява качеството на изпълнените реставрационно-консервационни работи в съответствие с нормативните изисквания 8.4. Предприема мерки за отстраняване на допуснати дефекти 8.5. Отчита количеството на вложените материали и труд 8.6. Подготвя и представя техническа документация

<p>9. Осъществява подготовката за издаване на обекти от културното наследство – недвижими културни ценности</p>	<p>9.1. Организира възстановяване на нанесените щети по време на реставрационно-консервационни работи, във връзка с опазването на околната среда 9.2. Окомплектова необходимата документация за издаване на обекта 9.3. Предприема мерки за отстраняване забележките при изпълнение на проекта 9.4. Окомплектова техническата документация за съхранение</p>
<p>Специфични за специалност 5810301 „Архитектурна реставрация”</p>	
<p>10. Организира подготвителните работи за реставрационния процес на обекти от културното наследство – недвижими културни ценности</p>	<p>10.1. Разчита техническа документация и проекти за реставрация 10.2. Изготвя план-график за изпълнение на строително-реставрационните работи 10.3. Периодично планира необходимите ресурси за изпълнение на обекта 10.4. Проверява сертификатите на доставените строителни материали за съответствие с проекта 10.5. Контролира извършването на строително-реставрационните работи в съответната технологична последователност съгласно проекта</p>
<p>11. Организира изпълнението на реставрационно-консервационните работи за обекти от културното наследство – недвижими културни ценности</p>	<p>11.1. Разпознава изискваните в проектите строителни материали, изделия и елементи 11.2. Осигурява необходимите за изпълнението на реставрационно-консервационните работи материали, механизация и работна ръка 11.3. Обяснява технологията за изпълнение на всички видове реставрационно-консервационни работи 11.4. Контролира извършването на реставрационно-консервационните работи в съответната технологична последователност съгласно проекта 11.5. Координира дейностите по реставрационно-консервационните работи на обекта</p>
<p>12. Организира заготовката на сглобяеми стоманобетонни, дървени и др. конструкции</p>	<p>12.1. Разчита монтажни планове за монтаж на различни видове конструкции – сглобяеми стоманобетонни, дървени и др. конструкции 12.2. Планира изработването на реставрираните елементи в правилната технологична последователност</p>

	<p>12.3. Съставя транспортни схеми за ефективно транспортиране на конструкциите</p> <p>12.4. Избира правилните такелажни и повдигателни съоръжения</p> <p>12.5. Познава начина на изпълнение на връзките между отделните елементи</p>
<p>13. Организира монтажа на реставрираните елементи: дървени, каменни, метални, керамични и др. за обекти от културното наследство – недвижими културни ценности</p>	<p>13.1. Разчита проекти за реставриране на елементи и детайли</p> <p>13.2. Осигурява необходимите строителни машини и работни инструменти</p> <p>13.3. Планира монтажните работи в съответната технологична последователност</p> <p>13.4. Подбира материалите и начина на защитата им</p>
<p>14. Подготвя документи за започване на проектиране на обекти от културното наследство – недвижими културни ценности</p>	<p>14.1. Разчита устройствени планове</p> <p>14.2. Извлича необходимата информация от архивна, проектна или екзекутивна документация, технически справочници и нормативни документи</p> <p>14.3. Чертае извадки от действащи подробни устройствени планове</p> <p>14.4. Оформя техническа и графична документация в съответствие с нормативните изисквания</p>

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Учебните кабинети трябва да имат: работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, екрани и стойки за окачване на табла, дъска за писане, други средства за обучение и дидактическа техника; учебни помагала - демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, учебни видеофилми, мултимедийна техника - компютри, проектори и съответните програмни продукти за онагледяване.

Компютърният кабинет трябва да включва по един персонален компютър на всеки обучаван с необходимия хардуер и софтуер, свързан в мрежа, принтер, плотер, скенер и достъп до интернет.

5.2. Учебни работилници и ателиета

Необходимо е учебните работилници да бъдат оборудвани с машини и инструменти, както и със съответни помагала съобразно изучаваната професия и специалности. Трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия. Преди да бъдат допуснати в работилниците, обучаваните преминават задължителен инструктаж по

здравословни и безопасни условия на труд.

За правилното и безопасно протичане на учебно-производствения процес е необходимо да се обезпечи: индивидуален шкаф с инструменти за всеки обучаван, работно място за разполагане на инструменти и извършване на съответната дейност, цялостен комплект техническа документация, необходими битови помещения (съблекалня за момчета и отделно за момичета), складови помещения.

Работилницата трябва да бъде оборудвана със следните инструменти: нивелир, отвес, метър, ролетка, либела, лата, геодезически нивелир, теодолит, жалони, шаблон, кирка, лопата, трион, тесла, чук, клещи комбинирани, ножовка за профилно рязане, машини за ръчно огъване на армировка, бъркалка ръчна или универсална, мистрия, мастар, менгеме, подбивка, калибър, гребло, вибрационна маса, съдове за различни видове разтвори, скулптурни инструменти, стативи за рисуване и скулптуриране, четки, постаменти и др.

6. Изисквания към обучавашите

Професионалната подготовка по професията „Техник-реставратор” се извършва от лица с образователно-квалификационна степен „магистър” и „бакалавър” по специалности от професионални направления „Архитектура, строителство и геодезия” и „Изобразително изкуство” от области на висшето образование „Технически науки” и „Изкуства” от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.) и съответстващи на учебните предмети (модули) от задължителната професионална подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучавашите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.